

և համակարգեր
systeme.
բանական
բանական
բանական

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԿԱՆԱՆՑ
ՀԻՄՆԱԳՐԱՄ

ԳՈՐԾԵՆԿԵՐ- ՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ 2025

Բովանդակություն

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	3
Հայաստանում կանանց հիմնադրամի մասին Ինչ է գործընկերությունը	
.....	
ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	4
Նպատակը և խնդիրները	
Մեթոդ	
Նմուշառում	
.....	
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ	6
Գործընկերների պրոֆիլը (համեմատությունը տարիների կտրվածքով)	
Գործընկերության գնահատում	9
Գործընկերության մոտեցումների լավագույն փորձը	15
Ինչն է մոտիվացնում գործընկերներին	18
Ծրագրերի գնահատում	20
Հաջողության պատմություններ	22
Քաղաժ դասեր	27
Մարտահրավերներ և բարելավման առաջարկներ	28
Ապագա գործընկերության ակնկալիքներ	31
.....	
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	34
.....	
ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	36

ՆԵՐԱՇՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանում կանանց հիմնադրամի մասին

Հիմնադրված 2018 թվականին՝ Հայաստանում կանանց հիմնադրամը տեղական դրամաշնորհային կազմակերպություն է, որն աջակցում է Հայաստանում կանանց և աղջիկներին՝ կարողությունների զարգացման, ֆինանսական աջակցության և ֆեմինիստական շարժման զարգացման միջոցով:

Հիմնադրամի առաքելությունն է աջակցել Հայաստանում կանանց շարժման կառուցմանը՝ կանանց կազմակերպություններին, կանանց նախաձեռնություններին, ֆեմինիստ ակտիվիստներին, հետազոտողներին և գիտնականներին տրամադրելով անհրաժեշտ ռեսուրսներ և գործիքներ՝ կանանց իրավունքների և ֆեմինիստական նախագծերի առաջմղման իրենց գաղափարները մշակելու և իրականացնելու համար:

Հիմնադրամի նպատակն է զարգացնել կայուն ֆեմինիստական ֆիլանթրոպիա՝ աջակցելու ֆեմինիստական դիսկուրսի, անվտանգ տարածքների և կոլեկտիվ նախաձեռնությունների ամրապնդմանը, որոնք ուղղված են այսօր Հայաստանում կանանց և աղջիկների առջև ծառացած հիմնական մարտահրավերներին:

Իր հիմնադրման օրվանից Հիմնադրամին հաջողվել է համախմբել բազմաթիվ հետաքրքիր ծրագրեր, ստանալ բազմաթիվ առաջարկներ, աջակցել ավելի քան 330 ծրագրի, անցկացնել կարողությունների զարգացման մի շարք սեմինարներ կանանց համար տարբեր խմբերի՝ հասնելով ավելի քան 150 հազար կանանց և աղջիկների:

Ինչ է գործընկերությունը

Հանրային ոլորտում գործընկերությունը երկարաժամկետ հարաբերություն է երկու կամ ավելի կազմակերպությունների միջև, որոնք ունեն փոխադարձ համաձայնեցված նպատակներ և կիսում են նմանատիպ սկզբունքներ, արժեքներ և հաշվետվողականություն: Գործընկերության նկարագրությունները կարող են շատ լայն լինել և տարբերվել կազմակերպությունից կազմակերպություն: Երկու կազմակերպությունների միջև գործընկերության բնույթը հիմնականում փոխկապակցված է նրանց առաքելությանը, տեսլականին և ուղղության առանձնահատկություններին:

Հայաստանում կանանց հիմնադրամի համար գործընկերության տեսակներն ուղղակիորեն կապված են Հիմնադրամի գործընկերների հետ փոխգործակցության նպատակի և բնույթի հետ: Այսպիսով, կարելի է առանձնացնել գործընկերության երեք հիմնական տեսակ.

- Դրամաշնորհային – երբ կազմակերպությունները համատեղ իրականացնում են ծրագիր, կամ Հիմնադրամը տրամադրում և վերահսկում է այլ նախաձեռնությունների կամ կազմակերպությունների ենթադրամաշնորհային ծրագիրը՝ այդպիսով ինքնաբերաբար գործընկերության մեջ մտնելով: Այս տեսակի գործընկերության հետ կապված են դրամաշնորհային հարաբերությունները:
- Ռազմավարական – գործընկերության այս տեսակը նշանակում է, որ գործընկերները ներդրումներ են կատարում միմյանց կարողությունների և հնարավորությունների մեջ՝ ընդհանուր առաքելությանը հասնելու համար՝ իրենց գործի համար ավելի լավ պայմաններ ապահովելու նպատակով: Այս տեսակի գործընկերության համար առավել բնորոշ են հուշագրային հարաբերությունները:
- Ցանցային – գործընկերության այս տեսակը ենթադրում է համատեղ ադվոկացիոն գործունեություն, արշավներ անելու և հաղորդակցություն անել: Այս հատուկ գործընկերության համար բնորոշ են ավելի ոչ ֆորմալ հարաբերությունները:

Հիմնադրամի համար գործընկերության ամենատարածված տեսակը դրամաշնորհային գործընկերությունն է: Հավատարիմ մնալով իր առաքելությանը՝ Հիմնադրամը տրամադրում է տարբեր ենթադրամաշնորհներ տարբեր կազմակերպությունների, նախաձեռնությունների, խմբերի և անհատներին, որոնք աշխատում են գենդերային հարցերի, ֆեմինիստական մոտեցումների և կանանց իրավունքների ուղղությամբ:

ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Նպատակը և խնդիրները

Գործընկերության գնահատման նպատակն էր ուրվագծել Հիմնադրամի և ենթադրամաշնորհային խմբերի միջև հաստատված գործընկերային հարաբերությունների ուժեղ և թույլ կողմերը:

Գնահատման հիմնական խնդիրներն էին՝

- Բացահայտել գործընկերների բավարարվածության մակարդակը Հիմնադրամի հետ գործընկերությունից,
- Բացահայտել հաստատված գործընկերության մարտահրավերները և բարելավման ոլորտները,

- Ուրվագծել ներգրավված կողմերի ապագա գործընկերային ասպեկտներն ու կարիքները,

Մեթոդ

Գնահատման նպատակներին հասնելու համար Հիմնադրամի գործընկերների հետ իրականացվել է կիսաստանդարտացված գնահատում: Հարցաթերթիկը բաղկացած է եղել երեք բաժնից և ընդհանուր առմամբ 15 հարցից (ինչպես փակ, այնպես էլ բաց): Գործընկերներին տրամադրվել ենն առցանց հարցաթերթիկներ, որոնք մշակվել էին google-form առցանց հարթակում: Հարցաթերթիկը լրացման հնարավորություն է ունեցել ամբողջ տարվա ընթացքում:

Նմուշառում

Հաշվի առնելով գնահատման առանձնահատկությունները՝ այս գնահատման համար կիրառվել է նպատակային նմուշառում՝ միատարր մոտեցմամբ: Միատարր նմուշառման մոտեցումն այն է, երբ նմուշառման միավորներն ընտրվում են՝ ելնելով նրանից, որ նրանք ունեն նմանատիպ բնութագրեր, քանի որ այդպիսի բնութագրերը առանձնահատուկ հետաքրքրություն են ներկայացնում հետազոտողի համար: Այս կոնկրետ գնահատման համար նմանատիպ բնութագիրը Հիմնադրամի հետ գործընկերային հարաբերություններն էին: Ընդհանուր առմամբ՝ 2025թ. առցանց հարցաթերթիկը լրացրել է 22 գործընկեր: Նախորդ տարիներին հարցաթերթիկը լրացրած գործընկերների թիվը ներկայացված է ստորև:

Գնահատման տարի	2025	2024	2026	2022	2020
Գնահատմանը մասնակցած գործընկերների թիվ	22	29	32	18	28

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ

Գործընկերների պրոֆիլը (համեմատությունը տարիների կտրվածքով)

Ստորև բերված աղյուսակը ցույց է տալիս այն գործընկերների պրոֆիլը, որոնք յուրաքանչյուր տարում լրացրել են գնահատման ձևաթուղթը: Նշում. շատ գործընկերներ համագործակցել են Հիմնադրամի հետ տարիների ընթացքում և ամեն տարի լրացրել են գործիքը:

Աղյուսակ 1. Գործընկերների պրոֆիլը նախորդ տարիների համագործակցության ժամանակահատվածում

Գնահատման տարի Կատեգորիա	2025	2024	2026	2022	2020
Գործընկերների կարգավիճակ	21 ՀԿ 1 չգրանցված նախաձեռնություն	22 ՀԿ 5 չգրանցված նախաձեռն. 2 անհատ	23 ՀԿ 10 անհատ 1 չգրանց. նախաձեռն.	9 ՀԿ 8 անհատ 1 չգրանց. նախաձեռն.	19 ՀԿ 6 անհատ 3 չգրանց. նախաձեռն.

Գործընկերների փորձ	ՀԿ-ների կեսն ուներ 10 տարուց ավելի փորձ, մեկ քառորդը՝ 5-9 տարի, մյուսները՝ 5 տարուց պակաս: Նախաձեռնությունը ձևավորվել էր մինչև 3 տարի առաջ:	ՀԿ-ների մեծ մասն ուներ մոտավորապես 1-5 տարվա կամ 10 տարուց ավելի փորձ ուղորտում:	ՀԿ-ների մեծ մասն ուներ մոտավորապես 1-5 տարվա կամ 10 տարուց ավելի փորձ ուղորտում: Ծրագրերի տևողությունը եղել է 1-5 տարի:	ՀԿ-ներն ունեին մոտավորապես 3-5 տարվա փորձ ուղորտում: Նախաձեռնության տևողությունը ընդամենը մի քանի ամիս էր:	ՀԿ-ներն ունեին 1-5 տարվա փորձ: Նախաձեռնությունների տևողությունը մի քանի ամսից մինչև մեկ տարի էր:
Գործընկերների աշխարհագրություն	Գործընկերների կեսը (21-ից 9-ը) գտնվում էր Երևանում, մյուսները՝ Շիրակ, Լոռի, Տավուշ, Գեղարքունիք, Սյունիք, Արարատ, Վայոց ձոր:	Գործընկերների կեսը (29-ից 13-ը) գտնվում էր Երևանում, մյուսները՝ Շիրակ, Լոռի, Տավուշ, Գեղարքունիք, Սյունիք, Արարատ, Արմավիր, Արագածոտն, Վայոց ձոր:	Գործընկերների կեսը (32-ից 16-ը) գտնվում էր Երևանում, մյուսները՝ Սյունիք, Լոռի, Շիրակ, Տավուշ, Կոտայք, Գեղարքունիք, Վայոց ձոր:	Գործընկերների մեծ մասը (18-ից 10-ը) գտնվում էր Երևանում, մյուսները՝ Շիրակ, Տավուշ, Լոռի, Արմավիր:	Շիրակի, Լոռու մարզերը և Երևանը ներկայացված էին 6-7 գործընկերներով, երեք գործընկեր՝ Արարատից, իսկ մնացած վեց մարզերը՝ մեկական գործընկերով:
Միջամտության վայրերը	• Երևան • Արարատ • Գեղարքունիքի • Կոտայք • Վայոց ձոր • Շիրակի • Լոռի • Տավուշ • Սյունիք	• Երևան և հարակից տարածքներ • Վայոց ձոր • Շիրակ • Լոռի • Տավուշ • Սյունիք • Գեղարքունիք • Կոտայք • Արմավիր • Արարատի	Գնահատված չէ	Գնահատված չէ	Գնահատված չէ

Համագործակցության ոլորտը ՀԿՀ-ի հետ

Պատասխաններն արտացոլում են Հայաստանում կանանց հիմնադրամի հետ համագործակցությամբ իրականացվող գործունեության լայն, բայց հստակ փոխկապակցված շրջանակը: Տվյալների ամբողջության մեջ կազմակերպությունների մեծ մասն իրենց աշխատանքը դիրքավորում է կանանց իրավունքների, գենդերային հավասարության և իրավական աջակցության ոլորտում, որը հաճախ զուգորդվում է գենդերային բռնության դեմ պայքարի ջանքերով՝ ներառյալ ինչպես իրազեկման բարձրացումը, այնպես էլ տուժածներին/վերապրածներին ուղղակի աջակցությունը:

Միաժամանակ, մեծ շեշտ է դրվում կանանց հզորացման վրա, որն արտահայտվում է կարողությունների զարգացման, տնտեսական հզորացման և կազմակերպական դիմակայունության աջակցության միջոցով: Այս ջանքերը հաճախ գործում են համայնքային և իրազեկման բարձրացման նախաձեռնությունների հետ համատեղ: Առանձնահատուկ ուղղություն է Արցախից բռնի տեղահանված կանանց աջակցությունը, որտեղ գործունեությունը տարածվում է իրազեկումից դուրս՝ ավելի ինտենսիվ ներգրավվածության՝ ներառյալ հոգեսոցիալական աջակցության, սոցիալական ինտեգրման և հմտությունների զարգացման մեջ: Զուգահեռաբար, որոշ կազմակերպություններ ներառում են առողջապահական բաղադրիչներ, հատկապես սեռական և վերարտադրողական առողջության, ինչպես նաև խոցելի խմբերի, օրինակ՝ LGBS+ անձանց նպատակային աջակցության ոլորտում:

Ընդհանուր առմամբ՝ պատասխանները ցույց են տալիս, որ համագործակցությունը չի սահմանափակվում մեկ թեմատիկ ոլորտով, այլ բնութագրվում է բազմաշերտ և համընկնող միջամտություններով, որտեղ ադվոկացիան, ծառայությունների մատուցումը և հզորացումը հաճախ իրականացվում են միաժամանակ: Սա արտացոլում է ինչպես շահառուների կարիքների բարդությունը, այնպես էլ գործընկեր կազմակերպությունների աշխատանքի հարմարվողական բնույթը:

Գործընկերության գնահատում

Ինչպես նշվեց վերևում, Հայաստանում կանանց հիմնադրամը համագործակցում է տեղական ՀԿ-ների, նախաձեռնությունների և անհատների լայն շրջանակի հետ՝ երկակի նպատակին հասնելու համար՝ (1) ամրապնդել և աջակցել ոլորտի դերակատարներին և (2) խթանել ֆեմինիստական նախաձեռնությունների իրականացումը Հայաստանում՝ իր առաքելության և տեսլականի համաձայն: Նման գործընկերությունները ենթադրում են համատեղ պատասխանատվություն, որտեղ երկու կողմերն էլ նպաստում են արդյունավետ համագործակցության և կատարված աշխատանքից ընդհանուր բավարարվածության ապահովմանը:

Այս գործընկերություններից բավարարվածության մակարդակը գնահատելու համար հարցման մասնակիցներին տրվել են մի շարք հարցեր՝ կենտրոնացած Հիմնադրամի հետ փոխգործակցության իրենց փորձի վրա: Իրենց համագործակցությունը նկարագրելիս հարցվողներն ընտրել են մեկ տարբերակ հինգ բալանոց սանդղակից (պատկերված համապատասխան աստղիկներով գնահատականներով, որոնք արտացոլում են բավարարվածության մակարդակները): Նախորդ տարիների համապատասխանությամբ արդյունքները ցույց են տալիս չափազանց դրական միտում. 2025 թվականի գնահատումը կատարած 22 գործընկերներից 19-ը հայտնել են, որ շատ գոհ են և ոգևորված են Հիմնադրամի հետ իրենց համագործակցությունից:

Գործընկերությունը բնութագրող հատկանիշները

Հիմնադրամի հետ գործընկերության բնույթի ավելի համապարփակ պատկերացում կազմելու, ինչպես նաև համագործակցության առավել գնահատված կողմերն ուրվագծելու համար՝ հարցվողները գնահատել են ստորև թվարկված կոնկրետ ասպեկտները.

- Հիմնադրամի՝ առաջացող խնդիրների համար նորարարական լուծումներ տրամադրելու կարողությունը,
- գործընկերների կարիքներն ու տեսակետները հաշվի առնելու կարողությունը,
- ծրագրերի շրջանակում գործընկերների առջև ծառացած կարիքներին և մարտահրավերներին արձագանքելու և դրանք լուծելու կարողությունը,

- գործընկերներին խրախուսելու և մոտիվացնելու կարողությունը,
- տարբեր կարծիքների քննարկման համար փոխադարձ բաց հարթակ ստեղծելու կարողությունը,
- գործընկերների կարողությունների զարգացման մոտեցումները,
- գործընկերների միջև արդյունավետ հաղորդակցություն ստեղծելու կարողությունը:

Միջին հաշվով՝ գործընկերների կեսից ավելին հակված էր վերը նշված բոլոր ասպեկտները գնահատելու որպես «Գերազանց» կամ «Լավ»: Տարբեր կարծիքների քննարկման համար փոխադարձ բաց հարթակ ստեղծելու կարողությունը (97%) և ճկունությունն ու նվազագույն պահանջները հաշվետվությունների մշակման և ներկայացման ժամանակ (93%) այն երկու պատասխաններն էին, որոնք ավելի հաճախ էին առանձնացվում որպես գերազանց՝ Հիմնադրամի՝ որպես գործընկերոջ մյուս կարողությունների համեմատ: Մյուս բաղադրիչների մանրամասները ներկայացված են ստորև՝ Աղյուսակ 2-ում:

Աղյուսակ 2. 2025 թվականին Հիմնադրամը բնութագրող հատկանիշները՝ ըստ գործընկերների պատասխանների

2025թ. Հիմնադրամը բնութագրող հատկանիշներ	Գերա- զանց	Լավ	Միջին	Բավ- արար	Ան- բավ- արար	Չգի- տեմ
... առաջացող խնդիրներին նորարարական լուծումներ տրամադրելու կարողություն	81%	19%	0%	0%	0%	0%
... գործընկերների կարիքներն ու տեսակետները հաշվի առնելու կարողություն	86%	14%	0%	0%	0%	0%
... ծրագրերի շրջանակում գործընկերների առջև ծառացած կարիքներին և մարտահրավերներին արձագանքելու և դրանք լուծելու կարողություն	95%	5%	0%	0%	0%	0%
... գործընկերներին խրախուսելու և մոտիվացնելու կարողություն	90%	10%	0%	0%	0%	0%
... տարբեր կարծիքների քննարկման համար փոխադարձ բաց հարթակ ստեղծելու կարողություն	90%	10%	0%	0%	0%	0%
... գործընկերների կարողությունների զարգացման մոտեցումներ	86%	14%	0%	0%	0%	0%
... գործընկերների միջև արդյունավետ հաղորդակցություն ստեղծելու կարողություն	77%	23%	0%	0%	0%	0%
... ճկունությունը և նվազագույն պահանջները հաշվետվությունների մշակման և ներկայացման ժամանակ	95%	5%	0%	0%	0%	0%
... գործընկերների ինքնախնամքի և կոլեկտիվ խնամքի վրա կենտրոնանալու կարողություն	86%	9%	0%	5%	0%	0%

Գծապատկեր 1-ը ներկայացնում է երկայնական պատկեր, թե ինչպես են գործընկերները գնահատել Հիմնադրամի հիմնական բնութագրերը հինգ տարվա ընթացքում (2020–2025): Ընդհանուր առմամբ՝ տվյալներն արտացոլում են բոլոր չափումներում հետևողականորեն ուժեղ կատարողականություն՝ որոշ տատանումներով, որոնք օգտակար պատկերացում են տալիս աճի և կայունացման ոլորտների վերաբերյալ: Կարևոր է նշել, որ տարիների ընթացքում հարցվողները տարբեր կազմակերպություններ էին, որոնք աշխատել են Հիմնադրամի հետ տարբեր ֆինանսավորման և ծրագրային ուղղությունների շրջանակում: Հետևաբար, սա չի ներկայացնում համեմատության համար մեկ համախումբ ժամանակի ընթացքում, այլ ավելի շուտ՝ տարբեր դերակատարների ընկալումները նմանատիպ գործընկերային հարաբերություններում՝ Հիմնադրամի տարբեր ասպեկտների վերաբերյալ:

Բոլոր տարիների ընթացքում ցուցանիշների մեծ մասը մնում է բարձր միջակայքում (ընդհանուր առմամբ՝ 70–95%), ինչը վկայում է Հիմնադրամի աշխատանքի նկատմամբ կայուն դրական ընկալումների մասին: Այս հետևողականությունը ենթադրում է, որ կազմակերպությունը ժամանակի ընթացքում պահպանել է որակի և վստահության կայուն մակարդակ իր գործընկերների շրջանում:

Ամենավերջին տարին (2025) ցույց է տալիս առանձնահատուկ ուժեղ և հավասարակշռված արդյունքներ կատեգորիաների մեծ մասում, ինչը վկայում է հասուն և լավ հաստատված գործառնական մոդելի մասին:

Վերանայված տարիների ընթացքում ամենաուժեղ կատարողական ոլորտներից են Հիմնադրամի՝

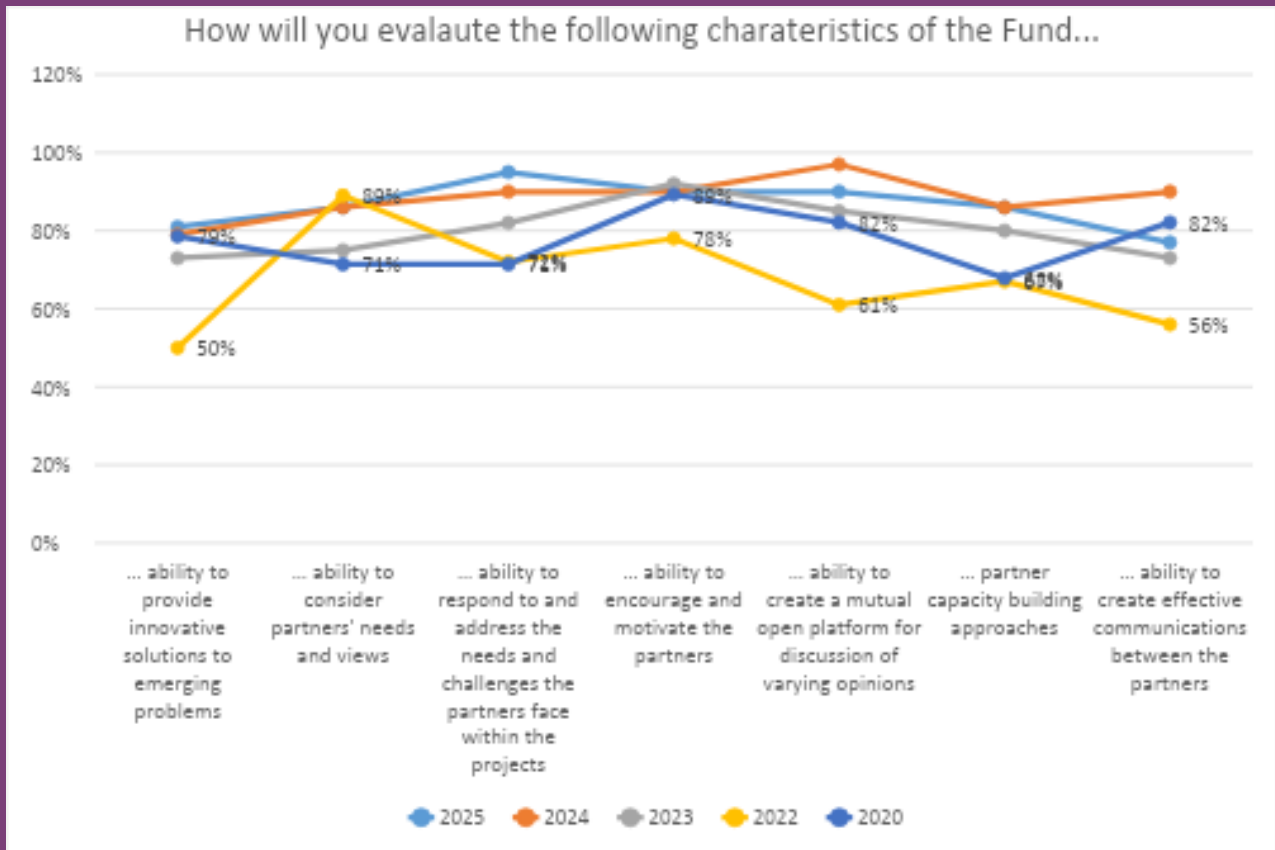
- գործընկերների կարիքներին և մարտահրավերներին արձագանքելու և
- գործընկերներին խրախուսելու և մոտիվացնելու կարողությունները:

Այս ցուցանիշները ցույց են տալիս հստակ աճի միտում ավելի վաղ տարիներից (հատկապես 2020–2022) մինչև ավելի ուշ տարիներ՝ հասնելով գագաթնակետին 2023–2025 թվականներին (մոտավորապես 90–95%): Սա ենթադրում է, որ Հիմնադրամը ժամանակի ընթացքում զգալիորեն ամրապնդել է իր գործընկերակենտրոն մոտեցումն ու արձագանքելու կարողությունը:

Տարբեր կարծիքների քննարկման և բաց երկխոսության հարթակ ստեղծելու կարողությունը մեկ այլ հետևողականորեն ուժեղ ոլորտ է: Թեև 2022թ. նկատվում է փոքր անկում, ցուցանիշը հետագա տարիներին վերականգնվում է՝ 2024թ. կրկին հասնելով բարձր մակարդակների և 2025թ. մնալով ուժեղ:

Սա արտացոլում է Հիմնադրամի շարունակական հանձնառությունը ներառական երկխոսության և մասնակցային ներգրավվածության նկատմամբ, որը համահունչ է իր ֆեմինիստական և հորիզոնական մոտեցմանը:

Գծապատկեր 1. Երկայնական վերլուծություն. Հիմնադրամի բնութագրերի գնահատումը 5 տարվա ընթացքում (2020-2025)

Առաջացող խնդիրների համար նորարարական լուծումներ տրամադրելու կարողությունը ցույց է տալիս ավելի մեծ փոփոխականություն՝ համեմատած այլ ցուցանիշների հետ: Թեև այն զգալիորեն բարելավվում է 2022 թվականից (մոտ 50%) մինչև հետագա տարիներ (80%-ից բարձր), 2025թ. կրկին նկատվում է փոքր անկում: Դա կարող է ցույց տալ.

- գործընկերների զարգացող ակնկալիքները կամ
- փոփոխվող համատեքստերում նորարարական մոտեցումները շարունակաբար հարմարեցնելու անհրաժեշտությունը:

Նմանապես, գործընկերների միջև արդյունավետ հաղորդակցություն ստեղծելու կարողությունը ցույց է տալիս որոշակի տատանումներ՝ 2025 թվականին 2024 թվականի համեմատ անկումով, թեև մնալով համեմատաբար ուժեղ միջակայքում:

Այս տատանումները հուշում են, որ թեև կատարողականությունը հիմնավոր է, այս ոլորտները կարող են օգուտ քաղել շարունակական ուշադրությունից և ռազմավարական ամրապնդումից:

Գործընկերների կարողությունների զարգացման մոտեցումների հետ կապված ցուցանիշը ժամանակի ընթացքում մնում է համեմատաբար կայուն, բայց ցույց է տալիս փոքր նվազման միտում վերջին տարիներին: Թեև այն դեռ դրական է գնահատվում, սա կարող է արտացոլել.

- գործընկերների աճող ակնկալիքները կամ
- ավելի հարմարեցված կամ առաջադեմ կարողությունների զարգացման մոտեցումների անհրաժեշտությունը:

Համեմատելով 2020 և 2025 թվականները՝ նկատվում է կազմակերպական աճի և ամրապնդման հստակ օրինաչափություն, հատկապես՝

- գործընկերների կարիքներին արձագանքելու,
- գործընկերների մոտիվացիայի և ներգրավվածության
- և բաց, մասնակցային միջավայրերի ստեղծման ոլորտներում:

Սա ցույց է տալիս, որ Հիմնադրամը զգալիորեն զարգացել է իր գործընկերային մոդելի և դյուրացման մոտեցման մեջ:

Երկայնական տվյալները ցույց են տալիս, որ Հիմնադրամը կառուցել և պահպանել է ուժեղ, վստահության վրա հիմնված հարաբերություններ գործընկերների հետ հատկապես արձագանքողականության, ներառականության և ներգրավվածության ոլորտներում: Թեև որոշ ոլորտներ, ինչպիսիք են նորարարությունը, հաղորդակցությունը և կարողությունների զարգացումը, ցույց են տալիս փոքր տատանումներ, դրանք մնում են դրական միջակայքում և ներկայացնում են հետագա զարգացման հնարավորություններ, այլ ոչ թե թույլ կողմեր:

Ընդհանուր առմամբ՝ միտումն արտացոլում է առաջադեմ ամրապնդվող կազմակերպություն, որն ունակ է հարմարեցնելու իր մոտեցումները՝ միաժամանակ պահպանելով գործընկերների բավարարվածության և համագործակցության որակի բարձր մակարդակը ժամանակի ընթացքում:

Գործընկերության մոտեցումների լավագույն փորձը

Գործընկերության շրջանակում Հիմնադրամի հատուկ կարողությունների գնահատման հետ մեկտեղ՝ հարցվողներին խնդրել ենք նշել Հիմնադրամի այն երեք բնութագրերը, որոնք նրանք առավելապես գնահատում են: Արդյունքները ցույց են տալիս գործընկերների շրջանում առաջնահերթությունների հստակ փաթեթ:

Ամենահաճախ նշված բնութագրերն էին.

- Ֆեմինիստական շարժման աջակցությունը Հայաստանում (նշվել է 14 անգամ),
- Գործընկերության բաց ոճը՝ առանց ավելորդ բյուրոկրատիայի (նշվել է 8 անգամ),
- Դրամաշնորհների տրամադրման ճկունությունը (նշվել է 7 անգամ),
- Հավասարության սկզբունքը բոլոր գործընկերների նկատմամբ, ինչպես նաև առավել խոցելի և տաբու թեմաների շուրջ խոսելու հնարավորությունը (յուրաքանչյուրը նշվել է 6 անգամ):

Այս արդյունքները հուշում են, որ Հիմնադրամի և նրա գործընկերների միջև գործընկերությունը կառուցողական, վստահության և համագործակցային մոտեցման վրա հիմնված է, որը նպաստում է իմաստալից և սոցիալապես ազդեցիկ ծրագրերի արդյունավետ իրականացմանը:

Աղյուսակ 3. Մուրեցումներ, որոնք գրավել են գործընկերներին Հիմնադրամի հետ իրենց գործընկերության մեջ

Դ ա ս	Հիմնադրամի գրավիչ մուտեցումները 2025	Հիմնադրամի գրավիչ մուտեցումները 2024	Հիմնադրամի գրավիչ մուտեցումները 2023	Հիմնադրամի գրավիչ մուտեցումները 2022	Հիմնադրամի գրավիչ մուտեցումները 2020
1	Ֆեմինիստական շարժման աջակցությունը Հայաստանում	Գործընկերության բաց ոճը՝ առանց ավելորդ բյուրոկրատիայի	Հնարավորության տրամադր. սոցիալապես արգելված թեմաների և հարցերի շուրջ խոսելու համար	Ֆեմինիստական շարժման աջակց. Հայաստանում	Ֆեմինիստական շարժման աջակց. Հայաստանում
2	Գործընկերության բաց ոճը՝ առանց ավելորդ բյուրոկրատիայի	Ֆեմինիստական շարժման աջակց. Հայաստանում	Ֆեմինիստական շարժման աջակցությունը Հայաստանում	Բյուրոկրատիայի բացակայություն - բաց համագործակցություն	Բյուրոկրատիայի բացակայություն - բաց համագործակցություն
3	Դրամաշնորհների տրամադր. ճկունություն	Հավասարության սկզբունքի կիրառում	Բյուրոկրատիայի բացակայություն - բաց համագործակցություն	Մարզային նախաձեռնությունների աջակցություն	Գործընկերների կարողությունների զարգացում
5		Դրամաշնորհների տրամադր. ճկունություն	Հավասարության սկզբունքի կիրառում	Հավասարության սկզբունքի կիրառում	Դրամաշնորհների տրամադր. ճկունություն
5		Գործընկերների կարողությունների զարգացում	Մարզային նախաձեռնությունների աջակցություն		Ֆինանսական աջակցության տրամադր.
6			Ֆինանսավորման և դրամաշնորհների կառավարման ճկունություն		

Տարիների համեմատությունը (տե՛ս Աղյուսակ 3) ցույց է տալիս, որ Հիմնադրամը թե՛ պահպանել է հիմնական արժեքները, և թե՛ աստիճանաբար դիվերսիֆիկացրել է իր գրավիչ մոտեցումները՝ արտացոլելով զարգացող և արձագանքող գործընկերային մոդելը:

Բոլոր տարիների ընթացքում հստակ և հետևողական միտում է Հիմնադրամի ուժեղ կապը Հայաստանում ֆեմինիստական շարժման աջակցության հետ: Այս բնութագիրը մնացել է կենտրոնական՝ 2025թ. զբաղեցնելով առաջին տեղը և նախորդ տարիներին (2024, 2023, 2022 և 2020) զբաղեցնելով առաջատար կամ գրեթե առաջատար դիրքեր: Այս շարունակականությունն ընդգծում է Հիմնադրամի կայուն ինքնությունը և երկարաժամկետ հանձնառությունը ֆեմինիստական արժեքներին և սոցիալական փոփոխություններին:

Մեկ այլ հետևողականորեն գնահատված հատկանիշ է Հիմնադրամի բաց և ոչ բյուրոկրատական գործընկերության ոճը: 2025թ. զբաղեցնելով երկրորդ տեղը և 2024թ.՝ առաջինը, ինչպես նաև 2023, 2022 և 2020 թվականներին առկա լինելով՝ այս բնութագիրն արտացոլում է ճկուն, վստահության վրա հիմնված համագործակցության կայուն գնահատումը: Ավելորդ բյուրոկրատիայի բացակայությունը շարունակում է մնալ որոշիչ ուժեղ կողմ, որը հեշտացնում է արդյունավետ և հարմարավետ գործընկերությունը:

2023թ. նկատվում է նշանակալի տեղաշարժ. սոցիալապես արգելված թեմաների շուրջ խոսելու հնարավորությունը դառնում է առաջատար բնութագիր: Սա ցույց է տալիս, որ այդ փուլում գործընկերները հատկապես գնահատել են Հիմնադրամի դերը որպես բաց երկխոսության և զգայուն ու քիչ լուսաբանված հարցերի լուծման հարթակ: Թեև այս հատկանիշը հետագա տարիներին չի հայտնվում որպես առաջատար, այն մնում է Հիմնադրամի ավելի լայն ներառական և ֆեմինիստական մոտեցման մեջ:

Ժամանակի ընթացքում դրամաշնորհների տրամադրման և ֆինանսավորման կառավարման ճկունությունը ձեռք է բերել աճող կարևորություն: Թեև այն ավելի վաղ տարիներին ավելի ցածր էր (օրինակ՝ 2020 և 2022), այն 2025թ. տեղափոխվել է ավելի նշանակալի դիրք (երրորդ տեղ) և հայտնվել է նաև 2024 և 2023 թվականներին: Այս միտումը հուշում է գործընկերների կարիքներին և փոփոխվող համատեքստերին արձագանքող հարմարվողական ֆինանսավորման մեխանիզմների աճող գնահատման մասին:

Հավասարության սկզբունքը և մարզային նախաձեռնությունների աջակցությունը նույնպես ի հայտ են եկել որպես կարևոր հատկանիշներ՝ հատկապես 2023 և 2024թթ.: Դրանց առկայությունը ցույց է տալիս ուժեղացված ուշադրություն ներառականության, արդարության և ապակենտրոնացման վրա, ինչը համահունչ է բազմազան խմբերին ներգրավելու և մայրաքաղաքից դուրս ընդգրկումն ընդլայնելու ավելի լայն ջանքերին:

Բացի այդ՝ գործընկերների կարողությունների զարգացումը հայտնվում է որպես գնահատված մոտեցում ավելի վաղ տարիներին (հատկապես 2020 և 2024թթ), թեև այն ավելի նոր տվյալներում ավելի քիչ է առանձնանում: Սա կարող է ցույց տալ, որ թեև կարողությունների զարգացումը մնում է կարևոր, այն ավելի ու ավելի է դիտվում որպես չիմնադրամի աջակցության այլ ասպեկտների մեջ ինտեգրված, այլ ոչ թե որպես ինքնուրույն հատկանիշ:

Ընդհանուր առմամբ՝ ժամանակային վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ չիմնադրամին հաջողվել է հավասարակշռել շարունակականությունն ու հարմարվողականությունը: չիմնական արժեքները, ինչպիսիք են ֆեմինիստական շարժման աջակցությունը և բաց, ոչ բյուրոկրատական գործընկերությունների պահպանումը, մնացել են հետևողականորեն ուժեղ և կենտրոնական իր ինքնության համար:

Միևնույն ժամանակ, չիմնադրամը զարգացել է՝ ավելի մեծ շեշտ դնելով ճկունության, ներառականության և առաջացող կարիքներին արձագանքելու վրա՝ ներառյալ արգելված թեմաներին անդրադառնալու, հավասարության խթանման և մարզային գործընկերների ներգրավման աջակցությունը: Այս էվոլյուցիան արտացոլում է հասունացող գործընկերային մոդել, որտեղ հիմնարար սկզբունքները պահպանվում են, մինչդեռ նոր չափումներ են ներառվում՝ ի պատասխան գործընկերների ակնկալիքների և ավելի լայն սոցիալական համատեքստի:

Ի՞նչն է մոտիվացնում գործընկերներին

Պատասխանները ցույց են տալիս, որ գործընկերների մոտիվացիան՝ դիմելու Հայաստանում կանանց հիմնադրամի (ՀԿՀ) դրամաշնորհային հնարավորություններին զգալիորեն դուրս է գալիս միայն ֆինանսական աջակցությունից: Թեև ֆինանսավորումը կարևոր է, հատկապես դոնորական հնարավորությունների նեղացման համատեքստում, շատ հարցվողներ ընդգծել են, որ ՀԿՀ-ն ընկալվում է որպես կազմակերպական կայունության հուսալի աղբյուր: Ինչպես նշել է հարցվողներից մեկը. «Հատկապես վերջին տարիներին, աջակցության ծրագրերի նվազմանը զուգահեռ, Կանանց հիմնադրամը կարևոր աջակցություն է եղել կազմակերպության գործունեությունը պահպանելու համար»: Այսպիսով, կազմակերպությունները հիմնականում դրդված են չիմնադրամի արժեքային, ճկուն և գործընկերության վրա հիմնված մոտեցմամբ:

Պատասխանների մեջ հատկապես կարևոր թեմա է կազմակերպական և ֆեմինիստական արժեքների համապատասխանությունը: Բազմաթիվ հարցվողներ ընդգծել են, որ իրենց առաքելությունները սերտորեն համապատասխանում են չիմնադրամի առաքելությանը՝ նկարագրելով ՀԿՀ-ն ոչ միայն որպես դոնոր, այլև որպես գաղափարական դաշնակից:

Մի կազմակերպություն բացատրել է. «Հայաստանում կանանց հիմնադրամի ծրագրերին դիմելու մեր հիմնական մոտիվացիան հիմնված է ինչպես արժեքների համապատասխանության, այնպես էլ ռազմավարական գործընկերության կարևորության վրա»: Մեկ այլ հարցվող ավելի ուղղակի ամփոփել է սա՝ նշելով. «Մեր առաքելությունները լիովին համընկնում են»: Մի քանի կազմակերպություններ նաև ընդգծել են ՀԿՀ-ի սկզբունքային ֆեմինիստական դիրքորոշման կարևորությունը՝ հատկապես մարգինալացված խմբերի վերաբերյալ: Մեկ հարցվող շեշտել է, որ «Հիմնադրամը Հայաստանում այն սակավաթիվ կազմակերպություններից է, որոնք բացահայտ անդրադառնում են քվիր և LFSB+ կանանց իրավունքներին՝ որպես կանանց իրավունքների ավելի լայն օրակարգի մաս»:

Մեկ այլ կարևոր մոտիվացնող գործոն է Հիմնադրամի ճկունությունը և գործընկերության վրա հիմնված մոտեցումը: Հարցվողները բազմիցս անդրադարձել են ՀԿՀ-ին որպես հարգալից, հասկացող և ոչ բյուրոկրատ դոնորի: Օրինակ, մի կազմակերպություն նշել է. «Հայաստանում կանանց հիմնադրամի հետ աշխատելը բավականին ճկուն է... մենք ազատ ենք որոշումներ կայացնելու հարցում»: Նմանապես, մեկ այլ հարցվող ընդգծել է. «Առկա է հարգանքի բացառիկ մթնոլորտ, որը միայն մոտիվացնում է մեզ շարունակել աշխատել»:

Դրամաշնորհային գործընթացի պարզեցված և մատչելի բնույթը նույնպես հաճախ նշվում էր որպես առանցքային առավելություն՝ հատկապես փոքր կազմակերպությունների համար: Մի պատասխան ընդգծել է, որ պարզեցված և մատչելի դրամաշնորհային դիմումների գործընթացը և համաչափ հաշվետվությունների պահանջները թույլ են տալիս կազմակերպություններին կենտրոնանալ բովանդակային աշխատանքի վրա՝ ավելորդ բյուրոկրատիայի փոխարեն: Մեկ այլ հարցվող ավելի ոչ ֆորմալ ամփոփել է սա. «Համախոհ գործընկեր, ֆեմինիստական կազմակերպություն, առանց ավելորդ բյուրոկրատիայի»: Այսպիսով, գործընկերները նշել են, որ այս ճկունությունը թույլ է տալիս նրանց ավելի շատ կենտրոնանալ բովանդակային աշխատանքի և համայնքային ազդեցության վրա, այլ ոչ թե վարչական բեռի վրա:

Շատ կազմակերպություններ նաև ընդգծել են ՀԿՀ-ի հետ համագործակցության միջոցով ստեղծված աջակցող և համայնքային միջավայրի կարևորությունը: Հարցվողները Հիմնադրամը նկարագրել են ոչ միայն որպես դոնոր, այլև որպես վստահելի գաղափարական և ռազմավարական գործընկեր, որը տրամադրում է հուզական աջակցություն, ցանցային հնարավորություններ, փոխադարձ ուսուցում, կարողությունների զարգացում և պատկանելության զգացում ավելի լայն ֆեմինիստական համայնքում: Անորոշության, սոցիալական բևեռացման և արժեքային ճգնաժամերի համատեքստում մի քանի կազմակերպություններ ընդգծել են, որ համերաշխության և ընդհանուր նպատակի զգացումն ինքնին ծառայում է որպես մոտիվացիայի հիմնական աղբյուր:

Վերջապես, մի քանի հարցվողներ ընդգծել են, որ ՀԿՀ-ի դրամաշնորհները հնարավորություններ են ստեղծում նորարարական և ազդեցիկ նախաձեռնությունների համար, որոնք այլապես կարող էին մնալ չիրականացված: Մի կազմակերպություն հայտնել է. «Մենք դիմում ենք, քանի որ սա միակ հնարավորությունն է մեզ համար արագ և արդյունավետ իրականացնելու մեր գաղափարները»: Հարցվողները գնահատել են ՀԿՀ-ի բաց լինելը նոր ձևաչափերի, մշակութային զգայուն մոտեցումների, գեղարվեստական մեթոդների և փոքրածավալ, բայց ազդեցիկ համայնքային միջամտությունների նկատմամբ: Մեկ այլ հարցվող ընդգծել է, որ «ՀԿՀ-ն հայտարարում է հեղափոխական թեմաներ և ճկուն ձևաչափեր, որոնք այլ կազմակերպություններ չեն առաջարկում»: Այսպիսով, ՀԿՀ-ն դիտարկվել է որպես այն սակավաթիվ հնարավորություններից մեկը, որոնք թույլ են տալիս արագ և արդյունավետ իրականացնել կանանց կարիքներին և տեղական իրողություններին ուղղակիորեն արձագանքող գաղափարներ:

Ծրագրերի գնահատում

Ծրագրերի արդյունավետություն

Հարցվողների ճնշող մեծամասնությունը (95.5%) Կանանց հիմնադրամի աջակցությամբ իրականացված ծրագրերը գնահատել է որպես արդյունավետության և ազդեցության բարձր մակարդակ ունեցող: Գործընկեր կազմակերպությունների կողմից տրամադրված բացատրությունները ցույց են տալիս, որ այս գնահատականը կապված է ոչ միայն առանձին ծրագրերի ուղղակի արդյունքների, այլև Հիմնադրամի ավելի լայն ազդեցության հետ կազմակերպական կայունության, համայնքային ներգրավվածության և երկարաժամկետ զարգացման գործընթացների վրա:

Շատ հարցվողներ ընդգծել են, որ Հիմնադրամի աջակցությունը հատկապես կարևոր է եղել բազմաթիվ ճգնաժամերով և անկայունությամբ նշանավորված վերջին տարիներին: Մի շարք դեպքերում կազմակերպությունները նշել են, որ առանց այդ աջակցության նրանք հնարավոր է՝ չկարողանային շարունակել իրենց գործունեությունը: Ֆինանսական օգնությունից բացի՝ գործընկերները բարձր են գնահատել Հիմնադրամի ճկուն, արձագանքող և վստահության վրա հիմնված մոտեցումը, որը թույլ է տալիս կազմակերպություններին հարմարեցնել գործունեությունը առաջացող կարիքներին և պահպանել իրենց աշխատանքի շարունակականությունը:

Պատասխաններում կրկնվող թեմա է ծրագրերի ներդրումը կազմակերպական ամրապնդման և կարողությունների զարգացման գործում:

Կազմակերպությունները հայտնել են թիմային աշխատանքի բարելավման, համագործակցության մեխանիզմների ամրապնդման, մասնագիտական հմտությունների բարձրացման և ծրագրերի կառավարման ու դոնորների հետ

հարաբերություններում վստահության աճի մասին: Որոշ փոքր կամ նոր կազմակերպությունների համար Հիմնադրամի հետ համագործակցությունը եղել է դրամաշնորհների կառավարման և հաշվետվությունների առաջին կարևոր փորձը, որը հետագայում նպաստել է ավելի մեծ վստահելիության և լրացուցիչ ֆինանսավորման հնարավորությունների հասանելիությանը: Մի քանի հարցվողներ նաև ընդգծել են կազմակերպական դիմակայունության համար ստացված աջակցության ռազմավարական նշանակությունը՝ ներառյալ աշխատակիցների աշխատավարձերի պահպանումը, ավելի անվտանգ աշխատանքային պայմանների ստեղծումը կամ նույնիսկ՝ կազմակերպական տարածքի ապահովումը:

Շահառուների մակարդակով հարցվողները նկարագրել են ծրագրերին մասնակցող կանանց և աղջիկների շրջանում դրական փոփոխությունների լայն շրջանակ: Դրանք ներառում էին ինքնավստահության բարձրացում, համայնքային ավելի ակտիվ մասնակցություն, հոգեսոցիալական բարեկեցության բարելավում, բռնության և խտրականության մասին բացահայտ խոսելու մեծ պատրաստակամություն, ինչպես նաև նոր հմտությունների և սոցիալական կապերի զարգացում: Հատկապես ուժեղ օրինակներ են տրամադրել Արցախից բռնի տեղահանված կանանց հետ աշխատող կազմակերպությունները, որոնց ծրագրերը համատեղում էին հումանիտար օգնությունը երկարաժամկետ հզորացման մոտեցումների հետ՝ ներառյալ հոգեսոցիալական աջակցությունը, տնտեսական նախաձեռնությունները, ստեղծագործական գործունեությունը և համայնքային ինտեգրման ջանքերը:

Մի քանի կազմակերպություններ նաև ընդգծել են Հիմնադրամի աջակցության կարևորությունը անվտանգ և ներառական տարածքների ստեղծման գործում, հատկապես խոցելի և մարգինալացված խմբերի համար՝ ներառյալ LFS+ և քվիր կանայք: Հարցվողները նշել են, որ նման նախաձեռնությունները մասնակիցներին հնարավորություն են տվել բացահայտ քննարկելու իրենց փորձը, մասնագիտական աջակցություն ստանալու և զգալու վստահելի համայնքային միջավայրի մաս, ինչը հաճախ անհասանելի է մարզային պայմաններում:

Մեկ այլ հաճախ ընդգծված ասպեկտ էր ծրագրերի ներդրումը համայնքային մոբիլիզացիայի և հանրային դիսկուրսի մեջ: Հարցվողները նկարագրել են, թե ինչպես են նախաձեռնություններն օգնել հանրային քննարկումներ անել զգայուն թեմաների շուրջ, ինչպիսիք են ընտանեկան բռնությունը, կնասպանությունը, բնապահպանական արդարությունը և գենդերային հավասարությունը, ինչպես նաև հիմք են ստեղծել ապագա ադվոկացիոն և դրամահավաք ջանքերի համար: Որոշ դեպքերում ծրագրերի արդյունքները տարածվել են համայնքային ավելի լայն ներգրավվածության և նույնիսկ տեղական քաղաքացիական մասնակցության գործընթացների վրա:

Միևնույն ժամանակ, հարցվողների փոքր մասն ընտրել է «միջին» գնահատական, թեև նրանք պարզաբանել են, որ դա չի արտացոլում Հիմնադրամից կամ ծրագրի իրականացման որակից դժգոհություն: Ավելի շուտ, նրանք ընդգծել են իրատեսական ընկալումը, որ խորը սոցիալական և վարքային փոփոխությունները ժամանակ են պահանջում և միշտ չէ, որ անմիջապես դիտելի են մի քանի կարճաժամկետ նախաձեռնություններից հետո: Այնուամենայնիվ, նույնիսկ այս հարցվողները ընդունել են կանանց հետաքրքրության նկատելի աճը ինքնազարգացման, հզորացման և համայնքային նախաձեռնություններին մասնակցության նկատմամբ:

Ընդհանուր առմամբ՝ պատասխանները հուշում են, որ կանանց հիմնադրամի աջակցությունն ընկալվում է ոչ միայն որպես ծրագրային ֆինանսավորում, այլև որպես կարևոր նպաստող գործոն, որը նպաստում է կազմակերպական կայունությանը, ֆեմինիստական շարժման կառուցմանը, համայնքային դիմակայունությանը և Հայաստանում կանանց ու մարզինալացված խմբերի երկարաժամկետ հզորացմանը:

Հաջողության պատմություններ

Հավաքված հաջողության պատմությունները ցույց են տալիս, որ կանանց հիմնադրամի աջակցությամբ իրականացված ծրագրերը փոփոխություններ են առաջացրել բազմաթիվ մակարդակներում՝ անձնական, կազմակերպական, համայնքային և շարժման կառուցման՝ միաժամանակ ընդգծելով երկարաժամկետ, վստահության վրա հիմնված և համատեքստային զգայուն մոտեցումների կարևորությունը: Պատմությունների մեջ ամենատեսանելի օրինաչափություններից մեկը անվտանգ և աջակցող տարածքների ստեղծումն է, որտեղ կանայք իրենց ունակ են զգացել բացահայտ խոսելու բռնության, տրավմայի, խտրականության, տեղահանության կամ այլ խորապես անձնական փորձառությունների մասին, որոնք նախկինում մնացել էին լռության մեջ՝ հատկապես պահպանողական կամ փոքր համայնքային համատեքստերում:

Շատ օրինակներ ցույց են տալիս, թե ինչպես համեմատաբար փոքրածավալ միջամտությունները հանգեցրել են իմաստալից անձնական փոխակերպումների: Հարցվողները նկարագրել են կանանց, ովքեր ձեռք են բերել ինքնավստահություն, դիմել են հոգեբանական աջակցության, մասնակցել են ուսուցումների, սկսել են փոքր բիզնեսներ, ներգրավվել են համայնքային կյանքում կամ դարձել տնտեսապես ավելի անկախ երկարատև մեկուսացման կամ խոցելիության շրջանից հետո: Մի քանի պատմություններ հատկապես ընդգծում են հոգեւոցիալական աջակցությունը գործնական հզորացման հնարավորությունների հետ համատեղելու կարևորությունը, ինչը հուշում է, որ հուզական վերականգնումը և տնտեսական դիմակայունությունը սերտորեն փոխկապակցված են:

Մեկ այլ կրկնվող թեմա է համայնքային համերաշխության և կոլեկտիվ ներգրավվածության ամրապնդումը: Մի քանի համայնքներում, որտեղ նախկինում չկային ակտիվ կանանց խմբեր կամ անվտանգ տարածքներ, նախաձեռնությունները նպաստել են ակտիվ կանանց և երիտասարդական խմբերի ձևավորմանը, տեղական նախաձեռնություններին մասնակցության ավելացմանը և փոխադարձ աջակցության մեխանիզմների ամրապնդմանը: Որոշ պատմություններ նույնիսկ ցույց են տալիս երկարաժամկետ քաղաքացիական ներգրավվածության արդյունքներ՝ ներառյալ կանանց մասնակցությունը տեղական կառավարման կառույցներում կամ ծրագրի ավարտից հետո շարունակվող ակտիվիզմը:

Պատմությունները նաև ցույց են տալիս, որ ծրագրերը հաճախ ազդեցություն են ունեցել ուղղակի շահառուներից դուրս՝ նպաստելով զգայուն կամ քիչ քննարկվող հարցերի շուրջ ավելի լայն հանրային երկխոսությանը՝ ներառյալ ընտանեկան բռնությունը, կնասպանությունը, բնապահպանական արդարությունը, քվիր և ֆեմինիստական օրակարգերը և կանանց իրավունքները: Հանրային քննարկումների, թատերական ներկայացումների, հետազոտությունների տարածման, գեղարվեստական նախաձեռնությունների և կրթական գործունեության միջոցով կազմակերպությունները կարողացել են բարձրացնել իրազեկությունը, կոտրել կարծրատիպերը և տեսանելիություն ստեղծել այն խմբերի և հարցերի համար, որոնք հաճախ մարգինալացված են հայ հասարակության մեջ:

Պատմություններում հատկապես կարևոր բացահայտում է Հիմնադրամի դերը կազմակերպական աճի և կայունության աջակցության գործում: Մի քանի կազմակերպություններ հայտնել են, որ Հիմնադրամի հետ համագործակցությունը նրանց հնարավորություն է տվել ամրապնդելու ներքին համակարգերը, բարելավելու դրամահավաքի և ծրագրերի կառավարման կարողությունները, ընդլայնելու մասնագիտական թիմերը, ապահովելու ավելի անվտանգ կամ մշտական աշխատանքային տարածքներ և պահպանելու կարևոր ծառայությունները ֆինանսական անկայունության ժամանակաշրջաններում: Հարցվողները հաճախ նկարագրել են Հիմնադրամը ոչ միայն որպես դոնոր, այլև որպես վստահելի և աջակցող գործընկեր, որը նպաստում է իրենց երկարաժամկետ դիմակայունությանը:

Պատասխանները նաև բացահայտում են մի քանի կարևոր դասեր: Կազմակերպությունները բազմիցս շեշտել են, որ կայուն փոփոխությունը պահանջում է.

- շարունակական ներգրավվածություն, այլ ոչ թե միանվագ միջամտություններ,
- ճկուն և մասնակցակենտրոն աջակցություն,
- վստահության վրա կառուցված անվտանգ միջավայրեր
- և մոտեցումներ, որոնք համատեղում են գործնական աջակցությունը հուզական և համայնքային չափումների հետ:

Շատ հարցվողներ լրացուցիչ ընդգծել են, որ իմաստալից ազդեցությունը հաճախ սկսվում է փոքր, բայց նշանակալի անձնական փոփոխություններից, որոնք հետագայում կարող են ընդլայնվել համայնքային ավելի լայն փոխակերպումների:

Պատմություն 1. Լռությունից և բռնությունից դեպի տնտեսական անկախություն և համայնքային մասնակցություն

Հաջողության պատմությունների մեջ ամենաուժեղ կրկնվող պատմություններից մեկը կանանց փոխակերպումն է, ովքեր սկզբում ապրում էին լռության, մեկուսացման, բռնության կամ հոգեբանական դժվարությունների պայմաններում, բայց աստիճանաբար դարձան ավելի ինքնավստահ, սոցիալապես ակտիվ և տնտեսապես ակտիվ՝ Կանանց հիմնադրամի աջակցությամբ նախաձեռնություններին մասնակցելու միջոցով:

Հատկապես պատկերավոր օրինակ է գալիս պահպանողական պայմաններում համայնքային աշխատանքից, որտեղ կանայք սկզբում տատանվում էին բացահայտ քննարկել ընտանեկան բռնության իրենց փորձը՝ խարանի, վախի և խորապես արմատացած հայրիշխանական նորմերի պատճառով: Քննարկումներից մեկի ընթացքում մի քանի կանայք առաջին անգամ հրապարակայնորեն կիսվել են բռնության իրենց փորձով: Միջամտությունից հետո որոշ մասնակիցներ միացել են այլ կազմակերպությունների կողմից առաջարկվող մասնագիտական ուսուցման հնարավորություններին և սկսել են ուսումնասիրել ֆինանսական անկախության ճանապարհները: Մեկ մասնակից ի վերջո հիմնել է փոքր թռչնաբուծական ֆերմա, ինչը ցույց է տալիս կոնկրետ տեղաշարժ դեպի ինքնապահովում և որոշումներ կայացնելու իշխանություն:

Նմանատիպ փոփոխություններ տեսանելի էին նաև Արցախից բռնի տեղահանված կանանց շրջանում: Մի քանի պատմություններ նկարագրում են կանանց, ովքեր սկզբում զգում էին ծանր հոգեւոցիալական դժվարություններ, տնտեսական անապահովություն և սոցիալական մեկուսացում, բայց հետագայում դարձան ավելի ակտիվ՝ աջակցության խմբերին, արտթերապիային, հմտությունների զարգացմանը և համայնքային նախաձեռնություններին մասնակցելու միջոցով: Որոշ կանայք սկսել են փոքր բիզնեսներ, ինչպիսիք են դերձակությունը, սրճարանները կամ տնային պայմաններում սննդի վաճառքը, իսկ մյուսները ավելի են ներգրավվել համայնքային գործունեության և փոխադարձ աջակցության ցանցերում:

Այս պատմությունները ցույց են տալիս, որ հոգեւոցիալական աջակցության, անվտանգ տարածքների և գործնական հզորացման հնարավորությունների համադրությունը կարող է հանգեցնել ոչ միայն անձնական ամոքման, այլև երկարաժամկետ սոցիալական և տնտեսական փոխակերպման:

Պատմություն 2. Անվտանգ ֆեմինիստական և քվիր տարածքների ստեղծում մարզային համայնքներում

Մեկ այլ չափազանց նշանակալի պատմություն էլ վերաբերում է մարզային տարածքներում LFS+, քվիր, FLINTA* և ֆեմինիստական համայնքների համար անվտանգ և ներառական տարածքների ստեղծմանը, որտեղ բաց երկխոսության և տեսանելիության հնարավորությունները հաճախ չափազանց սահմանափակ են:

Միջամտություններից առաջ հարցվողները նկարագրել են խարանի, կարծրատիպերի, անվտանգ տարածքների բացակայության և Երևանից դուրս ֆեմինիստական ու քվիր հարցերի նվազագույն տեսանելիության միջավայր: Կանանց հիմնադրամի աջակցությամբ նախաձեռնությունների միջոցով կազմակերպությունները Գյումրիում և Վանաձորում անցկացրել են քննարկումներ, ներկայացումներ, կրթական միջոցառումներ և ֆեմինիստական երկխոսության միջոցառումներ: Այս գործունեությունը քվիր, տրանս, ոչ բինար և կին նույնականացող մասնակիցներին հնարավորություն է տվել բացահայտ արտահայտվելու, քննարկելու իրենց փորձը և ներգրավվելու ֆեմինիստական դիսկուրսի մեջ աջակցող միջավայրերում:

Կազմակերպությունները հայտնել են, որ նախաձեռնությունները նպաստել են մասնակցության ավելացմանը, համայնքային ավելի ուժեղ ներգրավվածությանը և քվիր ու ֆեմինիստական օրակարգերի ավելի մեծ տեսանելիությանը տարածաշրջանային համատեքստերում: Կարևոր է, որ հարցվողները ընդգծել են, որ այս միջամտությունները ոչ միայն օգուտ են բերել ուղղակի մասնակիցներին, այլև աստիճանաբար ազդել են ավելի լայն հանրային վերաբերմունքի վրա՝ ֆեմինիստական և քվիր թեմաները ներմուծելով տեղական հանրային դիսկուրսի մեջ:

Այս պատմությունը ցույց է տալիս մշակութային զգայուն, համայնքային մոտեցումների կարևորությունը ներառման առաջնության և այնպիսի տարածքներ ստեղծելու գործում, որտեղ մարգինալացված խմբերը կարող են ապահով մասնակցել, սովորել և կառուցել համերաշխություն:

Պատմություն 3. Արմատաբուխ կազմակերպությունների ամրապնդում և երկարաժամկետ համայնքային դիմակայունության կառուցում

Հաջողության պատմություններից բխող երրորդ խոշոր պատմության գիծը արմատաբուխ կազմակերպությունների և նախաձեռնությունների ամրապնդումն է, որոնք ոչ ֆորմալ խմբերից վերածվել են կայուն համայնքային դերակատարների՝ աճող ազդեցությամբ և վստահելիությամբ:

Մի քանի կազմակերպություններ նկարագրել են, որ իրենց համագործակցությունը Կանանց հիմնադրամի հետ սկսել են որպես փոքր նախաձեռնող խմբեր՝ առանց հստակ կառուցվածքի, երկարաժամկետ տեսլականի կամ կայուն ռեսուրսների: Հիմնադրամի աջակցության միջոցով նրանք կարողացել են ամրապնդել կազմակերպական կարողությունները, բարելավել դրամահավաքի և ծրագրերի կառավարման հմտությունները, ապահովել գործառնական տարածքներ և ընդլայնել մասնագիտական ծառայությունները: Որոշ դեպքերում կազմակերպություններին հաջողվել է պահպանել կարևոր անձնակազմ և գենդերային բռնության հետ կապված ծառայություններ ֆինանսական անորոշության և դժոխական ֆինանսավորման կրճատումների ժամանակաշրջաններում:

Կազմակերպական զարգացումից բացի՝ այս ամրապնդված խմբերը դարձել են վստահելի դերակատարներ իրենց համայնքներում: Նրանք ստեղծել են ակտիվ կանանց և երիտասարդական խմբեր, աջակցել բռնությունից տուժածներին, համագործակցել սոցիալական աշխատողների հետ, նպաստել տեղական ադվոկացիոն գործընթացներին և որոշ դեպքերում խրախուսել կանանց մասնակցությունը տեղական ինքնակառավարմանը և ընտրություններին: Հարցվողները բազմիցս նկարագրել են այս աշխատանքը որպես երկարաժամկետ համայնքային պատասխանատվության և ինքնության վերածված, այլ ոչ թե կարճաժամկետ ծրագրային գործունեություն:

Այս պատմության գիծը ընդգծում է, թե ինչպես համեմատաբար փոքր, բայց ճկուն և վստահության վրա հիմնված աջակցությունը կարող է նպաստել կայուն արմատաբուխ առաջնորդության, ավելի ուժեղ տեղական ֆեմինիստական էկոհամակարգերի և երկարաժամկետ համայնքային դիմակայունությանը:

Ընդհանուր առմամբ՝ հաջողության պատմությունները հուշում են, որ Կանանց հիմնադրամի աջակցությամբ նախաձեռնություններն արդյունավետ են եղել ոչ միայն իրենց անմիջական արդյունքների պատճառով, այլև որովհետև նպաստել են հզորացման, համերաշխության, տեսանելիության, կազմակերպական դիմակայունության և ֆեմինիստական շարժման կառուցման երկարաժամկետ գործընթացներին: Պատմությունները հատկապես ցույց են տալիս, որ նույնիսկ փոքր դրամաշնորհները և տեղայնացված միջամտությունները կարող են էական և տևական ազդեցություն ունենալ, երբ դրանք արմատավորված են վստահության, արձագանքողականության և համայնքային իրողությունների մեջ:

Քաղաժ դասեր

Գործընկեր կազմակերպությունների կողմից նշված դասերը ցույց են տալիս ինքնավերլուծության և հարմարվելու ուժեղ գործընթաց ծրագրի իրականացման ընթացքում: Պատասխանների ընթացքում գործընկերները բազմիցս ընդգծել են, որ արդյունավետ համայնքային աշխատանքը պահանջում է ճկունություն, շարունակականություն և մոտեցումներ, որոնք խորը արձագանքում են շահառուների իրողություններին և կարիքներին: Շատ կազմակերպություններ նշել են, որ կոշտ կամ միանվագ միջամտությունները հաճախ անբավարար են, մինչդեռ շարունակական երկխոսությունը, կրկնվող ներգրավվածությունը և իրականացման ընթացքում գործունեությունը հարմարեցնելու ունակությունը զգալիորեն նպաստում են ինչպես մասնակցությանը, այնպես էլ երկարաժամկետ ազդեցությանը:

Պատասխաններից բխող հիմնական դասերից մեկը անվտանգ, վստահելի և աջակցող միջավայրերի ստեղծման կարևորությունն է՝ հատկապես բռնությունից, տեղահանությունից, խտրականությունից կամ սոցիալական մեկուսացումից տուժած կանանց հետ աշխատելիս: Գործընկերները նկատել են, որ կանայք ավելի բաց, ակտիվ և պատրաստակամ են դառնում կիսվելու իրենց փորձով, երբ իրենց զգում են հուզականորեն անվտանգ և աջակցվող՝ փոքր խմբային և փոխադարձ աջակցության միջավայրերում: Մի քանի կազմակերպություններ նաև շեշտել են, որ համայնքային փոխադարձ աջակցությունը հաճախ ավելի կայուն և ազդեցիկ է դառնում, քան զուտ արտաքին միջամտությունները:

Մեկ այլ կարևոր թեմա վերաբերում է հոգեսոցիալական աջակցությունը գործնական հզորացման հնարավորությունների հետ համատեղելու անհրաժեշտությանը: Տեղահանված կամ խոցելի կանանց հետ աշխատող կազմակերպությունները ընդգծել են, որ անմիջական հումանիտար և հուզական կարիքների լուծումը պայմաններ է ստեղծում, որպեսզի կանայք հետագայում կարողանան կենտրոնանալ հմտությունների զարգացման, զբաղվածության, փոքր բիզնես նախաձեռնությունների և երկարաժամկետ դիմակայունության վրա: Նմանապես, հարցվողները ընդգծել են, որ մասնակցային մոտեցումները, որտեղ շահառուները ակտիվորեն ներդնում են իրենց փորձը, պատմությունները և գաղափարները, մեծացնում են սեփականության զգացումը, վստահությունը և արդյունքների կայունությունը:

Գործընկերները նաև ներկայացրել են կարևոր կազմակերպական և ռազմավարական դասեր: Մի քանի հարցվողներ նշել են ներդրումների կարևորությունը:

- անձնակազմի բարեկեցության և ինքնախնամքի,
- երկարաժամկետ կազմակերպական կայունության,
- անձնակազմի զարգացման և մասնագիտական աճի
- և դիվերսիֆիկացված ռեսուրսների ֆինանսավորման ճգնաժամերի ժամանակ ինստիտուցիոնալ խոցելիությունից խուսափելու համար:

Որոշ կազմակերպություններ հատուկ ընդգծել են, որ այրումը և հուզական ուժասպառությունը լուրջ ռիսկեր են կանանց իրավունքների և գենդերային բռնության հետ կապված աշխատանքում, ինչը ինքնախնամքը և թիմային աջակցությունը դարձնում է էական, այլ ոչ թե ընտրովի բաղադրիչներ:

Մի շարք դասեր նաև վերաբերում են ադվոկացիոն և շարժման կառուցման մոտեցումներին: Հարցվողները ընդգծել են, որ հետազոտության և ապացույցների վրա հիմնված աշխատանքը ուժեղացնում է ադվոկացիոն ջանքերը, մինչդեռ արվեստը, մշակույթը և պատումները կարող են դառնալ չափազանց արդյունավետ գործիքներ իրազեկման բարձրացման և զգայուն թեմաների շուրջ հանրային քննարկում բացելու համար: Մարզային և LFS+/քվիր համատեքստերում աշխատող կազմակերպությունները նաև շեշտել են համատեքստային զգայունության, ներառական ծրագրման և մշակութային առումով համապատասխան անվտանգ տարածքների ստեղծման կարևորությունը:

Վերջապես, շատ պատասխաններ արտացոլում են ավելի լայն գիտակցում, որ իմաստալից սոցիալական փոփոխությունը աստիճանական է և պահանջում է հաստատակամություն, նվիրվածություն և երկարաժամկետ համայնքային ներկայություն: Չնայած սահմանափակ ռեսուրսներին և դժվարին համատեքստերին՝ կազմակերպությունները բազմիցս արտահայտել են, որ կանանց և համայնքների հետ կայուն ներգրավվածությունը ստեղծում է երկարատև հարաբերություններ, ավելի ուժեղ տեղական սեփականություն և շարունակական ազդեցություն առանձին ծրագրերի տևողությունից դուրս:

Մարտահրավերներ և բարելավման առաջարկներ

Ընդհանուր առմամբ՝ գործընկերները Հիմնադրամի հետ համագործակցությունը նկարագրել են որպես կառուցողական, ճկուն և փոխադարձ վստահության վրա հիմնված: Հարցվողների զգալի մասն ընդգծել է, որ Հիմնադրամի հետ համագործակցության ընթացքում էական խոչընդոտների չեն հանդիպել՝ նշելով, որ նույնիսկ երբ գործառնական դժվարություններ են առաջացել, դրանք լուծվել են բաց հաղորդակցության, ճկունության և խնդիրները համատեղ լուծելու միջոցով: Շատ գործընկերներ ընդգծել են Հիմնադրամի աջակցող և ոչ բյուրոկրատական մոտեցումը՝ որպես բարդ աշխատանքային միջավայրերում ծրագրերի սահուն իրականացումը հնարավոր դարձնող հիմնական գործոններից մեկը:

Միևնույն ժամանակ, պատասխանները ցույց են տալիս, որ գործընկեր կազմակերպությունները շարունակում են գործել չափազանց դժվարին սոցիալական, քաղաքական և ֆինանսական համատեքստերում: Նկարագրված ռիսկերից ու դժվարություններից շատերը կապված էին ոչ թե Հիմնադրամի հետ գործընկերության, այլ Հայաստանում ավելի լայն արտաքին իրողությունների հետ:

Գործընկերների կողմից բացահայտված հիմնական մարտահրավերները

Ամենաակնառու մարտահրավերներից մեկը վերաբերում էր սոցիալական խարանին և զգայուն թեմաների նկատմամբ հանրային դիմադրությանը: Խոցելի խմբերի հետ աշխատող կազմակերպությունները՝ ներառյալ տեղահանված կանայք, բռնությունից տուժածներն ու LFS+ կանայք ու աղքիկները, հայտնել են հանրային թշնամանքի, ատելության խոսքի և քննադատության մասին՝ ընտանեկան բռնության, գենդերային հավասարության և կանանց իրավունքների հարցերը լուծելու համար: Որոշ գործընկերներ նշել են, որ պահպանողական վերաբերմունքը համայնքներում, հատկապես մարզային տարածքներում, շարունակում է խոչընդոտներ ստեղծել բաց երկխոսության և ծրագրերի իրականացման համար:

Մեկ այլ կրկնվող մարտահրավեր էին ֆինանսական անկայունությունը և կարճաժամկետ ֆինանսավորման ցիկլերը: Մի քանի կազմակերպություններ ընդգծել են, որ սահմանափակ բյուջեները և դոնորական դաշտի անորոշությունը դժվարացնում են երկարաժամկետ պլանավորումը և ծառայությունների շարունակականությունը: Փոքր կազմակերպությունները և արմատաբուխ նախաձեռնությունները՝ հատկապես տեղահանված կանանց կողմից ղեկավարվող կամ տարածաշրջաններում գործողները, նկարագրել են համայնքային ընդարձակ կարիքները սահմանափակ ինստիտուցիոնալ կարողությունների հետ հավասարակշռելու ճնշումը:

Գործընկերները նաև անդրադարձել են անձնակազմի այրմանը և հուզական ծանրաբեռնվածությանը: Տրավմայի, բռնության, խտրականության և ճգնաժամային իրավիճակների հետ անմիջականորեն աշխատող կազմակերպությունները նշել են, որ այս աշխատանքի հուզական պահանջները ստեղծում են մասնագիտական ուժասպառության և հոգեբանական լարվածության շարունակական ռիսկեր:

Գործընկերների հիմնական բարելավման առաջարկները

Թեև գործընկերության և դրամաշնորհային գործընթացների վերաբերյալ ընդհանուր արձագանքը ճնշող մեծամասնությամբ դրական էր, գործընկերները նաև կիսվել են մի քանի կառուցողական առաջարկներով՝ համագործակցության հետագա ամրապնդման համար:

Հիմնական թեմաներից մեկը վերաբերում էր հասանելիության և կազմակերպական կարողությունների զարգացման միջև հավասարակշռությանը: Որոշ հարցվողներ առաջարկել են, որ դրամաշնորհային դիմումների ընթացակարգերը կարող են աստիճանաբար դառնալ մի փոքր ավելի պահանջկոտ, որպեսզի օգնեն կազմակերպություններին ամրապնդել իրենց առաջարկների մշակման և ծրագրերի կառավարման կարողությունները և դառնալ ավելի մրցունակ ավելի մեծ միջազգային ֆինանսավորման հնարավորությունների համար:

Միաժամանակ, շատ գործընկերներ շեշտել են ներառական և հասանելի ֆինանսավորման հնարավորությունների պահպանման կարևորությունը՝ հատկապես արմատաբուխ նախաձեռնությունների և փոքր կազմակերպությունների համար: Մի քանի հարցվողներ առաջարկել են.

- դիմումների համար ավելի երկար նախապատրաստական ժամկետների տրամադրում,
- առաջին անգամ դիմողների համար լրացուցիչ ուղղորդումների և խորհրդատվությունների տրամադրում
- և սահմանափակ դրամաշնորհային փորձ ունեցող կազմակերպությունների համար աջակցող նյութերի մշակում:

Մեկ այլ հաճախ նշված առաջարկ էր ծրագրի իրականացման ընթացքում ավելի շարունակական հաղորդակցության և միջանկյալ արձագանքի անհրաժեշտությունը: Գործընկերները նշել են, որ կանոնավոր փոխանակումը և հարմարվողական աջակցությունը կարող են օգնել կազմակերպություններին ավելի արդյունավետ արձագանքել փոփոխվող իրողություններին և համայնքային առաջացող կարիքներին:

Հարցվողները նաև ընդգծել են առաջարկների ձևաչափերի ավելի մեծ ճկունության արժեքը՝ ներառյալ գրավոր դիմումներից բացի տեսողական կամ մոլտիմեդիա ներկայացումների օգտագործման հնարավորությունը: Սա կարևոր էր համարվում հատկապես այն խմբերի համար, որոնք կարող են իրենց գաղափարներն ավելի արդյունավետ հաղորդել ոչ գրավոր ձևաչափերով:

Վերջապես, որոշ կազմակերպություններ հետաքրքրություն են հայտնել կազմակերպական աճի և կայունության ավելի հստակ ուղիների վերաբերյալ՝ առաջարկելով, որ փոքր դրամաշնորհները հաջողությամբ իրականացրած կազմակերպություններին ժամանակի ընթացքում կարողանան ստանալ ավելի մեծածավալ ֆինանսավորման հնարավորություններ:

Ընդհանուր առմամբ՝ արդյունքները ցույց են տալիս, որ գործընկերներն ընկալում են Հիմնադրամը որպես չափազանց աջակցող, արձագանքող և վստահության վրա հիմնված՝ հատկապես դժվարին և անկայուն գործառնական միջավայրում: Կարևոր է, որ նկարագրված մարտահրավերները հիմնականում համակարգային և արտաքին բնույթի էին, մինչդեռ բարելավման առաջարկներն արտացոլում էին շարունակական աճի, ավելի ուժեղ կայունության, ընդլայնված հասանելիության և ավելի խորը ինստիտուցիոնալ զարգացման ցանկությունն արդեն իսկ բարձր գնահատված գործընկերության շրջանակում:

Ապագա գործընկերության ակնկալիքներ

Գնահատման մեջ ներգրավված գործընկերներն ունեին ՀԿՀ-ի հետ տարբեր գործընկերային փորձ և տևողություն: Ոմանք նոր էին, մյուսներն ավելի երկար ճանապարհ էին անցել, հետևաբար հետաքրքիր էր տեսնել, թե որոնք են ՀԿՀ-ի հետ ապագա գործընկերության ակնկալիքները: Պատասխանները հուշում են, որ գործընկերների ակնկալիքները Կանանց հիմնադրամի հետ ապագա համագործակցությունից զգալիորեն դուրս են գալիս ֆինանսական աջակցությունից և կապված են ցանցային կապերի, կայունության, ուսուցման հնարավորությունների, կոլեկտիվ բարեկեցության և երկարաժամկետ շարժման կառուցման հետ: Քանի որ հարցվողները կարող էին ընտրել մինչև երեք տարբերակ, ստորև բերված տոկոսներն արտացոլում են այն հաճախականությունը, որով յուրաքանչյուր ակնկալիք ընտրվել է 22 հարցվողներից. հետևաբար, ընդհանուրները գերազանցում են 100% -ը:

Ամենահաճախ ընտրված ակնկալիքը հայկական և միջազգային կազմակերպությունների հետ համագործակցության հնարավորությունն էր, որը նշվել է **16 անգամ**: Սա ցույց է տալիս գործընկերների ուժեղ հետաքրքրությունը ցանցային կապերի, փորձի փոխանակման, գործընկերությունների կառուցման և ֆեմինիստական ու քաղաքացիական հասարակության տարածքներ ավելի լայն ինտեգրման նկատմամբ: Սերտորեն կապված էր սրա հետ այլ երկրներում ուսումնական այցերի և ուսուցման հնարավորությունների ակնկալիքը, որը նշվել է **14 անգամ**, ինչը ցույց է տալիս միջազգային փորձի, փոխադարձ ուսուցման և այլընտրանքային փորձի ու մոտեցումների հասանելիության զգալի պահանջարկ:

Հարցվողների կեսը (50%) նաև ընդգծել է ավելի շատ դրամաշնորհային հնարավորությունների անհրաժեշտությունը, ինչը արտացոլում է գործունեության պահպանման և ընդլայնման համար ֆինանսական աջակցության շարունակական կարևորությունը՝ հատկապես դոնորական ռեսուրսների նեղացման և կազմակերպական աճող ճնշումների համատեքստում: Այնուամենայնիվ, արդյունքները հուշում են, որ դրամաշնորհները դիտվում են ոչ միայն որպես ֆինանսավորման գործիքներ, այլ որպես շարունակականություն, նորարարություն և երկարաժամկետ համայնքային ազդեցություն հնարավոր դարձնող մեխանիզմներ:

Հարցվողների զգալի մասը նաև ընդգծել է կազմակերպական կայունության և բարեկեցության հետ կապված ակնկալիքները: Կազմակերպական և թիմային դիմակայունությանը ուղղված ծրագրերը նշվել են **9 անգամ**, մինչդեռ գործընկերների համար կոլեկտիվ խնամքի և բարեկեցության վրա կենտրոնացած հանդիպումները նշվել են **8 անգամ**: Այս արդյունքներն արտացոլում են ֆեմինիստական, գենդերային բռնության հետ կապված և համայնքային աշխատանքի հուզական առումով պահանջկոտ բնույթը, ինչպես նաև այրումի, հուզական ուժասպառության և ոլորտում փոխադարձ համերաշխության ու ինքնախնամքի մեխանիզմների անհրաժեշտության աճող ճանաչումը:

Ավելի փոքր թվով հարցվողներ հետաքրքրություն են հայտնել.

- ՀԿՀ-ի այլ ծրագրերում իրենց սեփական գործունեությունը նախաձեռնելու հնարավորություն ունենալու (նշվել է երեք անգամ),
- ավելի շատ մասնագիտական ուսուցումների (նշվել է մեկ անգամ),
- և անկախ օրակարգերի համատեղ մշակման, օրինակ՝ ֆեմինիստական կամ խաղաղաշինական օրակարգեր (նշվել է մեկ անգամ):

Գործընկերության տևողության հետ համեմատությունը ցույց է տալիս, որ ակնկալիքները մնում են մոտավորապես նույնը բոլոր խմբերում, թեև կարելի է նկատել մի քանի միտումներ:

- Ավելի երկար համագործակցության պատմություն ունեցող գործընկերները (ավելի քան 3 տարի) ավելի հաճախ են ընդգծել կազմակերպական դիմակայունության, կոլեկտիվ խնամքի, ռազմավարական համագործակցության և շարժման կառուցման հետ կապված ակնկալիքները: Այս խումբը նաև ավելի մեծ հետաքրքրություն է ցուցաբերել ավելի լայն ֆեմինիստական կամ թեմատիկ օրակարգերը համատեղ ձևավորելու հարցում, ինչը հուշում է, որ երկարաժամկետ գործընկերները Հիմնադրամն ավելի ու ավելի են ընկալում որպես ռազմավարական դաշնակից և էկոհամակարգ, այլ ոչ միայն որպես դրամաշնորհ տրամադրող:

- Ի հակադրություն՝ ավելի կարճ գործընկերության պատմություն ունեցող կազմակերպությունները (մինչև 1–3 տարի կամ մի քանի ամիս) ավելի հաճախ են առաջնահերթություն տվել լրացուցիչ դրամաշնորհների, ցանցային հնարավորությունների և միջազգային ուսուցման փոխանակումների հետ կապված ակնկալիքներին: Դա կարող է ցույց տալ ավելի ուժեղ կենտրոնացում ռեսուրսների հասանելիության, տեսանելիության, կարողությունների զարգացման և համագործակցության ավելի վաղ փուլերում ավելի լայն մասնագիտական ու ֆեմինիստական ցանցերում ինտեգրվելու վրա:

Միևնույն ժամանակ, մի քանի ակնկալիքներ մնացել են հետևողականորեն կարևոր՝ անկախ գործընկերության տևողությունից, մասնավորապես.

- ցանցային կապեր և համագործակցության հնարավորություններ,
- միջազգային փոխանակում և ուսուցում
- և շարունակական դրամաշնորհային աջակցություն:

Սա հուշում է, որ այս ոլորտներն ընկալվում են որպես համընդհանուր արժեքավոր գործընկեր կազմակերպությունների կողմից՝ անկախ կազմակերպական հասունությունից կամ Հիմնադրամի հետ համագործակցության տարիներից:

Ընդհանուր առմամբ՝ արդյունքները ցույց են տալիս, որ գործընկեր կազմակերպություններն ավելի ու ավելի են ակնկալում, որ Հայաստանում կանանց հիմնադրամը գործի ոչ միայն որպես դոնոր, այլև որպես (ա) ցանցային կապերի և շարժման կառուցման հարթակ, (բ) միջազգային ուսուցման և փոխանակման միջնորդ, (գ) կոլեկտիվ խնամքի և դիմակայունության աջակցության մատակարար, (դ) և երկարաժամկետ ռազմավարական գործընկեր, որը նպաստում է Հայաստանում ֆեմինիստական համերաշխությանը, կազմակերպական կայունությանը և համայնքային դիմակայունությանը:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

2025 թվականի գործընկերության գնահատումը ևս մեկ անգամ հաստատում է, որ գործունեության վերջին 8 տարիների ընթացքում Հայաստանում կանանց հիմնադրամը հաստատել է չափազանց վստահելի, արժեքային և գործընկերակենտրոն համագործակցության մոդել, որը բարձր է գնահատվում Հայաստանում տարբեր ֆեմինիստական, մարդու իրավունքների և համայնքային ոլորտներում աշխատող կազմակերպությունների ու նախաձեռնությունների կողմից: Արդյունքները ցույց են տալիս գործընկերների բավարարվածության հետևողականորեն բարձր մակարդակ, ընդ որում՝ Հիմնադրամն ընկալվում է ոչ միայն որպես դրամաշնորհային կազմակերպություն, այլև որպես ռազմավարական դաշնակից, որը նպաստում է ֆեմինիստական շարժման կառուցմանը, կազմակերպական կայունությանը և համայնքային դիմակայունությանը:

Գործընկերության մոդելի հիմնական ուժեղ կողմը Հիմնադրամի՝ ճկունությունը, հասանելիությունը և վստահության վրա հիմնված համագործակցությունը հստակ ֆեմինիստական և իրավունքային դիրքորոշման հետ համատեղելու կարողությունն է: Գործընկերները հատկապես գնահատում են ավելորդ բյուրոկրատիայի բացակայությունը, երկխոսության նկատմամբ բաց լինելը, առաջացող կարիքներին արձագանքելը և սոցիալապես զգայուն ու մարգինալացված հարցերին անդրադառնալու հնարավորությունը, որոնք հաճախ անտեսվում են ֆինանսավորման ավանդական մեխանիզմների կողմից:

Գնահատումը նաև ցույց է տալիս, որ ՀԿՀ-ի աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերն ազդեցություն են ունենում ծրագրային անմիջական արդյունքների դուրս: Աջակցված նախաձեռնությունները նպաստել են՝

- արմատաբուխ կազմակերպությունների և տեղական ֆեմինիստական էկոհամակարգերի ամրապնդմանը,
- անվտանգ և ներառական տարածքների ստեղծմանը,
- կանանց մասնակցության և տեսանելիության բարձրացմանը,
- հոգեսոցիալական վերականգնման և տնտեսական հզորացման աջակցությանը
- և բռնության, հավասարության ու սոցիալական արդարության հարցերի շուրջ ավելի լայն համայնքային երկխոսության խրախուսմանը:

Մեկ այլ կարևոր եզրակացություն է, որ գործընկերներն ավելի ու ավելի են ընկալում Հիմնադրամը որպես ավելի լայն ֆեմինիստական աջակցության էկոհամակարգի մաս, այլ ոչ միայն որպես ֆինանսական դոնոր: Ցանցային կապերի, կոլեկտիվ խնամքի, դիմակայունության, միջազգային փոխանակման և շարժման կառուցման հետ կապված ակնկալիքները ցույց են տալիս

երկարաժամկետ հարաբերական և ռազմավարական աջակցության աճող պահանջարկ: Այս միտումը հատկապես տեսանելի է երկարաժամկետ գործընկերների շրջանում, որոնք ավելի ու ավելի են ընդգծում կայունությունը, բարեկեցությունը և ռազմավարական համագործակցությունը:

Միևնույն ժամանակ, արդյունքները հաստատում են, որ գործընկեր կազմակերպությունները շարունակում են գործել չափազանց անկայուն և պահանջկոտ համատեքստերում, որոնք բնութագրվում են ֆինանսական անապահովությամբ, ֆեմինիստական և իրավունքային աշխատանքի նկատմամբ սոցիալական դիմադրությամբ, հուզական այրման ռիսկերով և համայնքային աճող կարիքներով: Այս համատեքստում Հիմնադրամի ճկուն և արձագանքող մոտեցումը, ըստ երևույթին, առանձնահատուկ կայունացնող դեր է խաղում շատ կազմակերպությունների համար:

Ընդհանուր առմամբ՝ գնահատումը հուշում է, որ Հայաստանում կանանց հիմնադրամին հաջողվել է կառուցել գործընկերության այնպիսի մոդել, որը հավասարակշռում է՝

- ֆինանսական աջակցությունն ու շարժման կառուցումը,
- ճկունությունն ու հաշվետվողականությունը,
- կազմակերպական ամրապնդումն ու համայնքային ազդեցությունը
- և ֆեմինիստական արժեքները տեղական իրողություններին գործնական արձագանքման հետ:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

#	Առաջարկություն	Ստուգման միջոցներ	Ձեռնարկվելիք գործողություններ
1	Ցանցային կապերի և փոխադարձ փորձի փոխանակման հնարավորությունների ամրապնդում	Հաշվի առնելով համագործակցության և միջազգային փոխանակման ուժեղ պահանջարկը՝ ՀԿՀ-ն կարող է կազմակերպել պարբերական գործընկերային ցանցային ֆորումներ, թեմատիկ փոխադարձ ուսուցման սեսիաներ, և փոքրածավալ փոխանակման կամ ուսումնական այցերի հնարավորություններ տարածաշրջանային և միջազգային ֆեմինիստական կազմակերպությունների հետ:	Հատուկ ուշադրություն դարձնել տարածաշրջանային և փոքր արմատաբուխ խմբերին ավելի փորձառու կազմակերպությունների հետ կապելուն՝ մենթորությունը և երկարաժամկետ համագործակցությունը խրախուսելու համար:
2	Կոլեկտիվ խնամքի և դիմակայունության աջակցության շարունակում և ընդլայնում	Արդյունքները հստակ ցույց են տալիս շատ գործընկեր կազմակերպությունների կրած հուզական բեռը: ՀԿՀ-ն կարող է հետագայում ինստիտուցիոնալացնել ինքնախնամքի և կոլեկտիվ բարեկեցության գործունեություն, փոխադարձ աջակցության տարածքներ և դիմակայունության վրա կենտրոնացած հանդիպումներ գենդերային բռնության, տեղահանության և ճգնաժամային արձագանքման համատեքստերում աշխատող թիմերի համար:	Ինքնախնամքի և կոլեկտիվ բարեկեցության կարճ բաղադրիչների ինտեգրումը ուսուցումների, հավաքների կամ դրամաշնորհային գործընթացների մեջ կարող է նաև օգնել նորմալացնել կազմակերպական խնամքի պրակտիկաները:

3	Գործընկեր կազմակերպությունների համար աստիճանական աջակցության ուղիների բարելավում	Մի քանի պատասխաններ հուշում են կազմակերպական աճի ավելի հստակ հնարավորությունների անհրաժեշտության մասին:	Բարելավել աստիճանական աջակցության ուղին, որտեղ փոքր դրամաշնորհները հաջողությամբ իրականացնող կազմակերպությունները կարող են ավելի մեծ կամ բազմամյա դրամաշնորհների հասանելիություն, նպատակային մենթորություն ստանալ կամ առաջադեմ կարողությունների զարգացման հնարավորություններին մասնակցել:
4	Իրականացման ընթացքում շարունակական հաղորդակցության և հարմարվողական աջակցության ամրապնդում	Գործընկերները գնահատել են արձագանքող հաղորդակցությունն ու ճկունությունը իրականացման ընթացքում:	Սա հետագայում ամրապնդել թեթև միջանկյալ ռեֆլեկտիվ հանդիպումների, փոխադարձ ստուգումների կամ կամավոր աջակցության զանգերի միջոցով:
5	Նորարարական և համատեքստային զգայուն մոտեցումների շարունակական աջակցություն	Գնահատումը ցույց է տալիս, որ ամենաուժեղ ազդեցություններից մի քանիսը առաջացել են ճկուն և ստեղծագործական մոտեցումներից, ներառյալ՝ • արվեստի վրա հիմնված նախաձեռնություններ, • համայնքային երկխոսություններ, • ֆեմինիստական և քվիր անվտանգ տարածքներ • և համակցված հոգեւոցիալական-տնտեսական միջամտություններ:	Շարունակել խրախուսել փոքրածավալ, փորձարարական և տեղայնորեն արձագանքող նախաձեռնությունները՝ հատկապես նրանց, որոնք անդրադառնում են թերի ներկայացված խմբերին և սոցիալապես զգայուն հարցերին, որոնք ավելի քիչ հավանական է, որ աջակցություն ստանան հիմնական դոնորներից:
6	Ավելի երկարաժամկետ և կայունության վրա հիմնված ֆինանսավորման մոտեցումների ուսումնասիրություն	Բարելավման առաջարկներից մեկը ֆինանսավորման երկարաձգումն ու ավելի մեծածավալ դրամաշնորհների տրամադրումն է:	Որտեղ ռեսուրսները թույլ են տալիս, ՀԿՀ-ն կարող է քննարկել ավելացնել հնարավորությունները հետագա դրամաշնորհների, շարունակականության ֆինանսավորման կամ գործառնական աջակցության բաղադրիչների համար:

